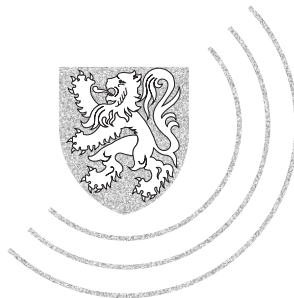

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

24 september 2003

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Eloi Glorieux, Jos Geysels, Jos Stassen en Frans Ramon –

**betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik
of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Ten gevolge van de beslissing van de federale overheid om de toekenning van wapenexportvergunningen over te dragen aan de gewesten, moet er daarover Vlaamse regelgeving tot stand komen.

De wapenwet die tijdens de vorige federale legislatuur tot stand is gekomen, kan de basis vormen voor de nieuwe Vlaamse regelgeving. Vermits die federale wapenwet tot stand kwam na de nodige compromissen met de Waalse federale coalitiepartners en zowel de benadering van en de gevoeligheden inzake wapenindustrie en wapenhandel, als de aard van de industrie, gericht op de militaire markt in Vlaanderen en Wallonië verschillen, is het evenwel wenselijk de federale wapenwet niet letterlijk om te zetten in Vlaamse regelgeving. Met dit voorstel van decreet pogen we de federale wapenwet op Vlaams niveau te verfijnen en aan te passen aan de Vlaamse situatie.

In tegenstelling tot Wallonië heeft Vlaanderen niet echt klassieke wapenproductie-industrie. Wel telt Vlaanderen een aantal bedrijven die hoogtechnologische onderdelen van gesofisticeerde moderne wapensystemen produceren, zoals onderdelen voor het sturingssysteem van kruisraketten, monitoren voor het op afstand controleren van gevechtssituaties en bombardementen, enzovoort. Een ander belangrijk onderscheid met de klassieke wapenproducenten in Wallonië is dat de Vlaamse bedrijven slechts voor een beperkt deel van hun omzet afhankelijk zijn van de productie van en de handel in militaire hightech.

Het is de taak van de Vlaamse overheid de handel in wapens en onderdelen van wapensystemen op een verantwoorde wijze te reglementeren, een transparant controlesysteem in te bouwen en een degelijke handhaving zonder achterpoortjes te garanderen.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Dit artikel legt het toepassingsgebied en de definitie van de begrippen van dit voorstel van decreet vast.

Artikel 3

Dit artikel geeft aan de Vlaamse regering de opdracht om een lijst te maken van wapens, munitie en technologie die zij bij voorbaat van verhandeling uitsluit. Het ligt voor de hand dat zij daarbij de lijst van verboden wapens, munitie en technologie die voorheen door de federale wet werd bepaald, tot voorbeeld neemt en eventueel uitbreidt. Zo strekt het bijvoorbeeld tot aanbeveling dat het gebruik van verarmd uranium, hoewel dat wettelijk nog niet verboden is, toch in deze lijst wordt opgenomen.

Voor de overige wapens werkt de Vlaamse regering een stelsel van vergunningen uit.

Artikel 4

Het vaststellen van de voorwaarden en procedures die gelden voor het toekennen van de in-, uit- en doorvoerlicenties, wordt toevertrouwd aan de Vlaamse regering, zoals dat voordien ook de bevoegdheid was van de federale regering.

Anders dan bij de federale wet voorziet dit voorstel van decreet wel in een voorafgaand, formeel advies dat uitgebracht wordt door het nog op te richten Vlaamse Vredesinstituut en door de bevoegde commissie in het Vlaams Parlement.

De voorafgaande parlementaire controle is een praktijk die internationaal al gangbaar is en zou ook in ons land moeten gelden. In de VS bijvoorbeeld, krijgt het Congres van elk individueel hangend dossier vanaf een bepaald bedrag een 'notification' voordat de export plaatsvindt, en het kan in bepaalde gevallen zelfs de export blokkeren. Ook in Zweden bestaat een voorafgaande parlementaire controle.

Artikel 5

Een in-, uit- of doorvoervergunning voor de materialen, bedoeld in dit voorstel van decreet, kan

enkel worden toegekend als voldaan wordt aan een aantal criteria. Dit voorstel van decreet neemt de criteria over die gelden in de federale wet, maar brengt daarbij ook nog enige verduidelijkingen en correcties aan.

Zoals gebleken is in het verleden, geven de begrippen die gehanteerd werden bij de omschrijving van criteria, hoe zorgvuldig ze ook zijn gekozen, nog steeds aanleiding tot een verschil in interpretatie. Men kan bijvoorbeeld van mening verschillen of een bepaalde mensenrechtenschending wel 'groot-schalig' of 'voortdurend' genoeg is, om als reden tot weigering van een vergunning te gelden. Het lijkt ons van belang, zowel voor de coherentie van de wetgeving, als voor de menslievendheid van het beleid, dat de beslechting van dergelijke interpretatiegeschillen wordt toevertrouwd aan een onafhankelijk, gespecialiseerd instituut zoals het nog op te richten Vredesinstituut. In afwachting daarvan kan ook het advies van de bevoegde commissie van het Vlaams Parlement de doorslag geven.

Daarnaast is het opportuun, om de objectiviteit van de landeninformatie te garanderen, dat ook rapporten van gespecialiseerde niet-gouvernementele organisaties als leidraad kunnen dienen om de situatie in een land van bestemming in te schatten. Zij werden dus opgenomen in § 1, 4°, a).

Met betrekking tot de criteria werd vervolgens de omschrijving op die manier aangepast dat het criterium van de noodzakelijke causaliteit grotendeels vervalt. Dat criterium kon immers aanleiding geven tot een moeilijke bewijsvoering of de bedoeling wel rechtstreeks het ontstaan dan wel het bestendigen van een wantoestand veroorzaakte.

Artikel 6

Er geldt binnen de Europese Unie een gedragscode die voorziet in juridisch niet-bindende afspraken onder de lidstaten. Indien één lidstaat van oordeel is dat een wapenlevering aan een bepaalde staat niet mag doorgaan, en zij die dus weigert, moet ze de andere lidstaten daarvan op de hoogte brengen. Indien andere lidstaten toch willen leveren, moeten ze de lidstaat die eerder weigerde, daarvan op de hoogte brengen. Door die code is echter een soort van concurrentievervalsing mogelijk geworden, waarbij een land eerst laat weten een bepaalde levering te zullen weigeren, waardoor de andere lidstaten moeilijker kunnen leveren, en vervolgens toch de levering toestaat. Die oneerlijke

praktijk willen wij in de toekomst vermijden door toevoeging van het laatste lid.

Gezien de recente tendens tot regionalisering van de bevoegdheid waarop dit voorstel van decreet betrekking heeft, achten wij het opportuun om de Europese gedragscode ook toe te passen ten aanzien van binnenstatelijke regio's die in dit domein autonoom bevoegd zijn.

Een samenwerkingsakkoord of een protocol tussen de Vlaamse overheid en de federale overheid moet de formele gegevensuitwisseling, bedoeld in de artikelen 5 en 6, mogelijk maken.

Artikel 7

De Vlaamse regering kan bijzondere voorwaarden opleggen naar aanleiding van bepaalde leveringen.

Artikel 8

In bijzondere omstandigheden kunnen lopende vergunningen geschorst worden.

Artikel 9

De transactie kan enkel een geldige verzekering krijgen vanaf het moment dat het contract definitief geworden is. Dat wil dus ook zeggen dat het alle geldigheidstoetsingen van dit voorstel van decreet heeft doorlopen.

Artikel 10

Om een correcte inschatting te kunnen maken van de vergunningsaanvraag, moet elke partij bereid zijn om inzage te verlenen in en inlichtingen te verstrekken uit alle daarop betrekking hebbende informatiebronnen. Uiteraard moet die informatie tegen misbruik worden beschermd.

Artikel 11

Dit artikel bevat strafbepalingen.

Artikel 12

Dit artikel regelt de opsporings-, onderzoeks- en vervolgingsbevoegdheid bij overtredingen.

Artikel 13

Wanneer de wet overtreden wordt, moet dat ook juridisch aan de kaak gesteld kunnen worden door organisaties, instellingen van openbaar nut en verenigingen die zich inzetten voor de bescherming van de mensenrechten en/of van de wereldvrede. In dit artikel wordt bepaald dat zij in rechte kunnen optreden wanneer afbreuk wordt gedaan aan datgene wat zij statutair nastreven.

Artikel 14

Dit artikel bevat bepalingen waarbij de in-, uit- of doorvoervergunning tijdelijk geweigerd wordt tot de aanvrager aan alle voorwaarden voldoet en de aanvraag kan worden herbekeken.

Artikel 15

Ook de controle achteraf, een periodieke analyse en een overzicht van de wapen-, munitie- en wapentechnologietransacties zijn belangrijk om zich een overzicht te vormen van het totaal aan verhandelde wapens en hun bestemming. Het is daarom gepast dat een dergelijke feedback geregeld aan het Vlaams Parlement wordt gegeven. Het openbare karakter van de parlementaire verslagen zal ook bijdragen tot de transparantie voor de bevolking, een openheid die niet noodzakelijk indruist tegen het beschermen van bedrijfsinformatie. Een voorbeeld van een dergelijke praktijk vinden we in Nederland, waar sedert kort een volledige lijst met elke vergunning openbaar wordt gemaakt naar aanleiding van elk jaarrapport. In die lijst worden de goederenomschrijving, de goederencategorie en de waarde van de licentie gedetailleerd weergegeven.

Eloi GLORIEUX

Jos GEYSELS

Jos STASSEN

Frans RAMON

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° invoer, uitvoer en doorvoer : de verrichtingen die als zodanig beschouwd worden voor de toepassing van de douanewetgeving ;
- 2° wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie : al hetgeen als zodanig wordt beschouwd met toepassing van een lijst die door de Vlaamse regering wordt vastgesteld, inclusief de productie ervan onder vergunning in derde landen buiten de Europese Unie.

Artikel 3

De Vlaamse regering stelt de lijst vast van de wapens, de munitie en het speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en de daaraan verbonden technologie, waarvan de in-, uit- en doorvoer verboden zijn.

Zij bepaalt voor de in-, uit- en doorvoer van de overige wapens en munitie en het overige speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie een stelsel van vergunningen.

Artikel 4

De Vlaamse regering bepaalt de algemene toekennings- en gebruiksvoorwaarden van de vergunningen met inbegrip van de gevallen waarin de export- en doorvoervergunningen worden toegekend volgens vereenvoudigde en versnelde procedures, als ook de bijzondere voorwaarden inzake niet-wederuitvoer, vervoer en eindbestemming met betrekking tot de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor orde-

handhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie.

Voorafgaand aan het toekennen van de vergunningen wint de Vlaamse regering het advies in van het Vlaams Parlement. Daartoe brengt de Vlaamse regering het Vlaams Parlement tijdig op de hoogte van vergunningsaanvragen die onder de toepassing van dit decreet vallen.

Artikel 5

§ 1. Elke aanvraag tot het verkrijgen van een uitvoer- of doorvoervergunning zoals bedoeld in dit decreet, wordt verworpen indien :

- 1° blijkt dat de uitvoer of de doorvoer in ernstige mate strijdig zou zijn met de externe belangen van België of met de internationale doelstellingen die België nastreeft ;
- 2° de verlening strijdig is met de Europese gedragscode zoals aangenomen door de Europese Raad op 8 juni 1998, met andere internationale verplichtingen van België en met zijn verbintenissen om wapenembargo's van de Verenigde Naties, van de Organisatie voor de Veiligheid en de Samenwerking in Europa en van de Europese Unie te doen naleven ;
- 3° de nationale veiligheid van de lidstaten van de Europese Unie, van de gebieden waarvan een van de lidstaten de buitenlandse betrekkingen behartigt, alsmede van bevriende landen of bondgenoten in het gedrang komt ;
- 4° er voldoende aanwijzingen bestaan dat in het land van bestemming :
 - a) door de terzake deskundige niet-gouvernementele organisaties en instanties van de Verenigde Naties, de Raad van Europa of de Europese Unie grootschalige en voortdurende mensenrechtenschendingen worden vastgesteld, of indien er een duidelijk risico bestaat dat de beoogde uitvoer gebruikt wordt voor mensenrechtenschendingen en binnenlandse onderdrukking, of waar vast staat dat kindsoldaten ingezet worden ;
 - b) de wapens kunnen worden ingezet bij bestaande gewapende conflicten of interne spanningen in het land van eindbestemming of bij burgeroorlog in het betrokken land ;

- c) er een duidelijk risico bestaat dat het land het bedoelde materieel voor agressie jegens een ander land gebruikt of er kracht mee wil bijzetten aan territoriale aanspraken ;
- d) het terrorisme en de internationaal georganiseerde criminaliteit wordt gesteund of aangemoedigd ;
- e) er een ernstig gevaar bestaat voor niet-gewettigde doorverkoop van de wapens of indien het land van bestemming in het verleden bewezen heeft de clause van niet-wederuitvoer niet na te leven ;
- f) bestaande internationale wapenbeheersings- en ontwapeningsverdragen geschonden worden ;
- g) het Internationaal Strafhof niet erkend wordt ;
- h) de te leveren technologie in kernwapensystemen kan worden ingebouwd ;

5° met betrekking tot oorlogswapens, blijkt dat de eindgebruiker een andersoortige actor dan een staat is.

§ 2. Er wordt rekening gehouden met de technische en economische capaciteit van het ontvangende land, de legitieme behoeften van een land inzake veiligheid en defensie en de wenselijkheid daaraan te voldoen met zo gering mogelijke aanwending van menselijk en economisch potentieel voor bewapening.

Artikel 6

De Vlaamse regering verspreidt langs diplomatieke weg details over vergunningen die geweigerd worden op grond van de gedragscode van de Europese Unie betreffende wapenuitvoer voor militair materieel en licht daarbij toe waarom de vergunning is geweigerd. Voor de mededeling van de details wordt gebruikgemaakt van het model uit bijlage A van de Europese gedragscode.

Alvorens een vergunning voor een soortgelijke transactie wordt verleend die de afgelopen drie jaar door een of meer andere EU-lidstaten geweigerd is om één van de redenen vermeld in dit decreet en waarvoor de betrokken lidstaat of lidstaten een officiële mededeling hebben verschaft, wordt die lidstaat of worden die lidstaten geraad-

pleegd. Wordt besloten na raadpleging toch een vergunning te verlenen, dan wordt eerst die EU-lidstaat of worden die lidstaten van de oorspronkelijke weigering(en) op de hoogte gebracht en wordt er een gedetailleerde motivering gegeven. De weigeringen en raadplegingen blijven vertrouwelijk.

Indien de Vlaamse regering op een eerder gegeven weigering, die, zoals de Europese code het vereist, aan de andere lidstaten is medegedeeld, terugkomt, brengt ze de andere EU-lidstaten daarvan op de hoogte.

Voor de toepassing van dit decreet worden onder 'EU-lidstaten' ook begrepen de deelstaten binnen de Unie die inzake het in-, uit- of doorvoeren van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor de ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, autonoom bevoegd zijn.

Artikel 7

Onverminderd de door de regering vastgestelde algemene voorwaarden kan de Vlaamse regering uiterlijk op het ogenblik van de afgifte van de vergunningen, inzake toekenning en gebruik ervan bijzondere voorwaarden opleggen, ofwel door een verordening, ofwel door het uitvaardigen van onderrichtingen voor de diensten, belast met het afgeven van de vergunningen.

Artikel 8

Wanneer bijzondere omstandigheden dat wettigen, kan de Vlaamse regering de geldigheid van lopende vergunningen schorsen of de intrekking ervan bevelen.

Indien uitzonderlijke omstandigheden dringende maatregelen vereisen, kan de Vlaamse regering evenwel de geldigheid van de lopende vergunningen voor een periode van maximum zestig dagen schorsen via onderrichtingen aan de diensten, belast met het afgeven van de vergunningen.

De besluiten, genomen met toepassing van dit artikel, en de onderrichtingen, bedoeld in het vorige lid en in artikel 7, kunnen bijzondere maatregelen bevatten, met name voor goederen die worden aangemaakt of die onderweg zijn.

Artikel 9

De krediet- en verzekeringsinstellingen kunnen alleen definitief deel hebben aan een transactie inzake de in-, uit- of doorvoer van wapens, munitie of speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel onder de opschortende voorwaarde dat de begunstigde van het krediet of van de verzekering een geldige vergunning heeft gekregen voor de in-, uit- of doorvoer, op het ogenblik dat zijn contract definitief geworden is en er een begin van uitvoering aan moet worden gegeven.

Artikel 10

Iedere in-, uit- of doorvoerder, alsook de leden van zijn personeel, de krediet- of verzekeringsinstellingen, alsook de leden van hun personeel en alle andere personen die, rechtstreeks of zijdelings, betrokken zijn of zouden kunnen zijn bij de in-, uit- of doorvoer van wapens, van munitie en van speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en van daaraan verbonden technologie, zijn verplicht om, op verzoek van de bevoegde autoriteiten, alle inlichtingen te verstrekken over en inzake te verlenen in documenten, correspondentie en alle andere stukken, in welke vorm ook, waardoor kan worden nagegaan of de krachtens dit decreet vastgestelde bepalingen zijn nageleefd. De ingewonnen inlichtingen mogen alleen met dat doel worden gebruikt.

Artikel 11

De overtredingen en pogingen tot overtreding van de bepalingen van dit decreet en van de uitvoeringsbepalingen ervan worden bestraft overeenkomstig artikelen 231, 249 tot en met 253 en 263 tot en met 284 van de algemene wet inzake douane en accijnzen.

Met een poging tot overtreding, bedoeld in het eerste lid, wordt gelijkgesteld het verzenden, vervoeren of voorhanden hebben van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie met het kennelijk doel ze in, uit of door te voeren onder omstandigheden die strijdig zijn met de bepalingen van dit decreet.

Artikel 12

Onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie en van de ambtenaren van de Administratie der Douane en Accijnzen, zijn de ambtenaren van de Economische Algemene Inspectie alsook de ambtenaren of beambten, daartoe door de minister aangesteld, bevoegd om, zelfs als ze alleen optreden, overtredingen op bepalingen van dit decreet op te sporen en vast te stellen.

Deze ambtenaren hebben het recht een afschrift te nemen van de stukken, vermeld in artikel 10 ; ze hebben het recht ze te behouden, tegen afgifte van een ontvangstbewijs, wanneer ze een overtreding van dit decreet bewijzen of tot het bewijs ervan bijdragen.

Artikel 13

De instellingen van openbaar nut en verenigingen die op de dag van de feiten sedert ten minste vijf jaar rechtspersoonlijkheid bezitten en zich statutair tot doel stellen de rechten van de mens te verdedigen en vrede te bewerkstelligen, kunnen in rechte optreden in alle rechtsgeschillen waartoe de toepassing van dit decreet aanleiding kan geven, wanneer afbreuk is gedaan aan hetgeen zij statutair nastreven.

Artikel 14

De in-, uit- of doorvoervergunning kan voor een periode van een maand tot zes maanden worden geweigerd ten aanzien van iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die :

- 1° zonder geldige vergunning wapens, munitie of speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, in-, uit- of doorvoert of tracht in, uit of door te voeren ;
- 2° wapens, munitie of speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, waarvan de in-, uit- en doorvoer verboden worden, in-, uit- en doorvoert of tracht in, uit of door te voeren ;
- 3° zich heeft geleend tot of heeft medegewerkt aan een omkering van het handelsverkeer in wapens, munitie of speciaal voor militair gebruik

of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, in overtreding van de met toepassing van artikel 5 getroffen maatregelen ;

- 4° onjuiste of onvolledige inlichtingen verstrekt heeft met het oog op het verkrijgen van in-, uit- of doorvoervergunningen voor wapens, munitie of speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie ;
- 5° zich onthoudt van het verstrekken van inlichtingen en documenten, bedoeld in artikel 10, of deze inlichtingen en deze documenten in een onjuiste of onvolledige vorm verstrekt.

Artikel 15

De Vlaamse regering brengt ieder jaar verslag uit aan het Vlaams Parlement over de toepassing van dit decreet. Dat verslag bevat onder meer de volgende elementen :

- de ontwikkeling van de export ;
- een analyse van de wereldhandel en de Europese handel in wapens ;
- de gegevens over de Vlaamse uitvoer, invoer en doorvoer ;
- de bijzondere problemen die zijn gerezen ;
- de eventuele wijzigingen van de reglementering en de procedures in Vlaanderen ;
- de internationale en Europese initiatieven ;
- de toepassing van de Europese gedragscode.

In het verslag wordt een apart hoofdstuk gewijd aan de uitvoer van materieel en technologie die de uitbouw van een productiecapaciteit voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel in het land van bestemming ten doel hebben.

In het verslag wordt een afzonderlijk hoofdstuk gewijd aan de controle op de naleving van de bepalingen in dit decreet over de afwending binnen het land van bestemming en de naleving van de clausule van niet-wederuitvoer.

De regering brengt bovendien driemaandelijks verslag uit over alle verstrekte en geweigerde vergunningen voor de goederen die onder dit decreet vallen, met per toegekende en geweigerde vergunning het bedrag, de producent, de aard van het materieel, het land van bestemming en de afnemer. In dat driemaandelijkse verslag wordt ook apart melding gemaakt van de afgifte en de weigering van vergunningen voor de uitvoer van materieel en technologie die de uitbouw van een productiecapaciteit voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel in het land van bestemming ten doel hebben.

Eloi GLORIEUX

Jos GEYSELS

Jos STASSEN

Frans RAMON
